
ÚVOD

Stojí priamo pred vami. Problém. Prekážka – frustrujúce, nešťastné, problematické a neočakávané ťažkosti, ktoré vám bránia v tom, aby ste dosiahli svoj cieľ. Naháňajú vám hrôzu a tajne dúfate, že vás napokon úplne neprevalcujú. Ale čo ak sa bojíte zbytočne?

Čo ak sa v každej prekážke zároveň skrývajú aj isté výhody určené len vám? Ako by ste sa k nej v takom prípade postavili? A ako by na ňu reagovali ostatní?

Mnohí by zrejme robili to, čo vždy, rovnako ako vy v tejto chvíli: absolútne nič.

Buďme k sebe úprimní: problémy ochromujú takmer každého z nás. Nezáleží na tom, aké ciele sme si stanovili – ak sa nám nedarí, väčšinou zostaneme meravo stáť pred prekážkami, ktoré treba prekonať.

Kiežby to nebola pravda, no je to tak.

To, čo nám bráni, vieme jednoznačne pomenovať. Buď ide o systémové záležitosti, napríklad prehnité inštitúcie, rastúcu nezamestnanosť, nehorázne náklady na vzdelanie či neznáme nové technológie, alebo o individuálne nedostatky, ako sú nízky vzrast, vysoký vek, obrovský strach, chýbajúce financie, obmedzený prístup, žiadni podporovatelia či nulové sebavedomie. Vo vymenúvaní toho, čo *nemáme*, sme mimoriadne zruční.

Hoci všetci máme pred sebou rozdielne prekážky, reagujeme na ne dosť podobne: bojíme sa, cítime frustráciu či zmätok, pripadáme si bezmocne, upadáme do depresie a kvári nás hnev.

Presne vieme, čo chceme, no máme pocit, akoby nás väznil nejaký neviditeľný nepriateľ, ktorý sa nás snaží zahrdúsiť vankúšom. Usilujeme sa niekam dôjsť, niečo sa nám však nevyhnutne postaví do cesty, bude nás to

prenasledovať a pokúšať sa zmať každý náš krok. Zostane nám pri tom síce štipka slobody, no len toľko, aby nás zhrýzala vina za to, že sa nedokážeme odlepiť z miesta a napredovať, aj keď sa môžeme hýbať.

Nie sme spokojní so svojou prácou, so svojimi vzťahmi či so svojim momentálnym životným rozpoložením. Snažíme sa kamsi dostať, no niečo nám v tom bráni.

A tak nerobíme nič.

Vinu hádzeme na svojich šéfov, na ekonomiku, politikov či ostatných ľudí, prípadne sa odpišeme ako tí, ktorí zlyhali, alebo vyhodnotíme svoje ciele ako nedosiahnuteľné. Chyba je pritom len v jednej jedinej veci: v našom postoji či prístupe.

Na tému dosahovania úspechu jestvuje nespočetné množstvo prednášok (aj kníh), nikto sa však nezameriava na to, aby nás naučil, ako si poradiť so zlyhaním či premýšľať o prekážkach, ako sa k nim postaviť a prekonať ich. A tak len prešľapujeme na mieste. Na všetko sa sťažujeme, mnohí sme stratení, precitlivení a rozpoltení. Netušíme, ako z toho von.

Na druhej strane nám neunikne, že takémuto ochromeniu nepodliehajú všetci. S údivom sledujeme, ako niektorí rúcajú prekážky, ktoré ich brzdia, a menia ich na svoje odrazové mostíky. Ako to robia? Čo je ich tajomstvom?

V prvom rade by sme si mali uvedomiť, že predchádzajúce generácie čelili horším problémom než my, pričom mali ešte menej záchranných sietí a prostriedkov. Stretávali sa s rovnakými situáciami a mnohé z nich sa krvopotne snažili vyriešiť, aby svojim deťom a ľudstvu zabezpečili lepšiu budúcnosť. Lenže my aj napriek tomu zostávame zaseknutí.

Čoho nemáme v porovnaní so svojimi predkami dostatok? Čo nám chýba? Odpoveď je jednoduchá: potrebujeme poznať spôsob a systém, prostredníctvom ktorého opíšeme, zhodnotíme a prekonáme všetky prekážky, ktoré nám život prináša.

Aj John D. Rockefeller musel prekonať niekoľko prekážok a dokázal to vďaka rozvážnosti a sebadisciplíne. Demostenes, veľký aténsky rečník, sa k prekážkam tiež staval svojsky – prekonával ich vďaka neúnavnej túžbe po sebazdokonaľovaní prostredníctvom činov a cviku. Jasno v tom mal aj Abraham Lincoln – jeho tajomstvo riešenia problémov spočívalo v pokore, vo vytrvalosti a v súcite.

Na stránkach tejto knihy opakovane narazíte aj na ďalšie osobnosti. Patrí medzi ne Ulysses S. Grant, Thomas Edison, Margaret Thatcher, Samuel Zemurray, Amelia Earhart, Erwin Rommel, Dwight D. Eisenhower, Richard Wright, Jack Johnson, Theodore Roosevelt, Steve Jobs, James Stockdale, Laura Ingalls Wilder či Barack Obama.

Niektorí z nich čelili okrem každodenných starostí, ktoré všetci dôverne poznáme, aj nepredstaviteľným hrôzam vrátane väzenia či vysilujúcich chorôb. Stáli zoči-voči rovnakej, ak nie intenzívnejšej rivalite, politickým búrkam, škandálom, nevíli, konzervativizmu, rozchodom, napätiu či hospodárskym pohromám.

Vypäté okamihy však ani jedného nezlomili, všetkých ich zocelili. Ich vnútornú premenu možno opísať podobne, ako bývalý riaditeľ Intelu Andy Grove opísal krízy vo firmách v turbulentných časoch: „Zlé spoločnosti kríza úplne odstaví. Tie dobré ju prežijú a výnimočné spoločnosti z nej vstúdia silnejšie a lepšie.“

Výnimočné osobnosti podobne ako firmy našli spôsob, ako pretaviť svoje slabiny na silné stránky. Sledovať ich výkony je úchvatné, neraz priam dojemné. To, čo im stálo v ceste, pevne uchopili a vďaka tomu sa posunuli vpred. Rovnaká prekážka možno práve v tomto okamihu brzdí aj vás.

Ako sa ukázalo, práve táto vlastnosť spája všetky výnimočné osobnosti v celých dejinách. Prekážky sa stali palivom ich ambícií. Bez nich by sa nezaplnili, rovnako ako by oheň nevznikol bez kyslíka. Nič ich nedokázalo zastaviť, boli (a stále sú) neotrasiteľne odhodlaní a neskrotní. Každá prekážka rozduchala plamene v ich vnútri ešte mocnejšie a divokejšie.

Všetci dokázali využiť to, čomu čelili, vo svoj prospech. Riadili sa učením Marca Aurelia a skupiny okolo Cicera, takzvaných jediných „skutočných filozofov“ či antických stoikov*, hoci ich dielo nikdy neštudovali. Prekážky

* Stoicizmus je podľa mňa mimoriadne fascinujúci a významný filozofický smer. V súčasnom svete a pri svojich povinnostiach však pravdepodobne na prednášky z dejín nemáte čas. Chcete účinné stratégie, ktoré vám pomôžu pri riešení problémov, a práve na tie sa zameriava táto kniha. Ak sa však chcete s filozofiou stoicizmu oboznámiť podrobnejšie, na konci knihy uvádzam zoznam odporúčanej literatúry, po ktorej môžete siahnuť.

dokázali vnímať fakticky, postavili sa k nim vynaliezavo a prejavili vôľu nezlomne odolávať okolnostiam, hoci nad nimi nemali kontrolu ani moc.

Priznajme si, že ak práve nečelíme nejakej mimoriadne hrozivej situácii, zväčša jednoducho usúdime, že musíme vydržať. Inokedy sa boríme s menšími prekážkami alebo sa zasekneme v nepriaznivých okolnostiach, prípadne sa o niečo úporne usilujeme, až toho máme vyše hlavy, sme preťažení a chýbajú nám nápady na riešenie. Na všetky tieto situácie sa vzťahuje rovnaká logika – vyťažte z nich pre seba čo najviac, nájdite v nich nejaké pozitíva a využite ich ako svoje palivo.

Je to jednoduché, čo však, prirodzene, neznamená, že to pôjde ľahko.

Zo stránok tejto knihy na vás nebude sálať násilný, zaslepený optimizmus. Nebudem vám radiť, aby ste popierali, keď sa niečo domrví, alebo dávali druhé šance, keď sa na vás niekto vykašle. Nenájdete tu ani ľudové múdrosti či absolútne nepoužiteľné príslovia.

Zároveň sa vám ani nesnažím podať akademickú štúdiu o stoicizme či predstaviť jeho históriu.

O tejto filozofii jestvuje množstvo publikácií, ktorých autori patria k najmúdrejším a najväčším mysliteľom, akí kedy žili. Ich prácu netreba znova spisovať, stačí si prečítať originál. Azda žiaden filozofický smer nie je podaný prístupnejšou formou. Pri ich čítaní nadobúdate pocit, že v rukách držíte dielo spreď roka, nie spreď milénia.

Všetko svoje úsilie som venoval zozbieraníu, pochopeníu a napokon aj vydaniu ich poučení a trikov. Antickí filozofi nikdy príliš nelipli na pripísaní si autorstva ani na originalite – všetci sa snažili čo najlepšie pretlmočiť a objasniť múdrosti veľikánov, tak ako im boli odovzdávané prostredníctvom kníh, denníkov, piesní, básní a príbehov. Teraz vám ich chcem sprostredkovať tak, ako ich sformovali zaťažkávajúce skúšky ľudských skúseností naprieč tisícami rokov.

Vďaka tejto knihe sa zoznámíte s kolektívnym učením mudrcov a to vám pomôže dosiahnuť veľmi konkrétny cieľ, o ktorý sa všetci usilujeme čoraz nástojčivejšie: prekonávať prekážky – mentálne, fyzické, emocionálne aj tie, ktoré sú nimi len na pohľad.

Stojíme pred nimi dennodenne a našu spoločnosť kolektívne paralyzujú. Ak vás táto kniha naučí čeliť prekážkam a prekonávať ich s väčšou ľahkosťou,

dostatočne naplní svoje poslanie. Môj cieľ je však vyšší – chcem vám ukázať, ako z každej prekážky vyťažiť pre seba čo najviac výhod.

Preto som túto knihu naplnil nemilosrdným pragmatizmom a historickými príbehmi o nezlomnej vytrvalosti a neúnavnej vynaliezavosti. Naučí vás, ako sa vymaniť zo stavu zaseknutia, prestať sa topiť v marazme, odpútať sa a z negatívnych situácií získať čosi pozitívne, prípadne si z nich aspoň odnieť nejaké poučenie a nedostať sa iba z blata do kaluže.

Nechcem, aby ste skončili len pri tom, že sa na veci začnete pozeráť z iného uhla pohľadu. Chcem vás naučiť rozháňať sa a uveriť tomu, že čokoľvek sa nakoniec skrátka musí skončiť dobre – každá prekážka totiž predstavuje príležitosť získať nové oporné body, možnosť pohnúť sa vpred alebo vyraziť správnym smerom. Podstatou nie je myslieť pozitívne, ale naučiť sa neúnavnej tvorivosti a využívaní každej príležitosti.

Mojím cieľom nie je, aby ste sa dokázali zmieriť s tým, že je niečo zlé, ale aby ste to vedeli spraviť dobrým.

Pretože je to možné. Vlastne sa to okolo nás deje neustále. Túto schopnosť môžete získať aj vy vďaka tejto knihe.

PREKÁŽKY, KTORÉ NÁM STOJA V CESTE

Istý zenbuddhistický príbeh rozpráva o kráľovi, ktorý si všimol, že jeho ľud je čoraz lenivejší a rozmaznanejší. Netešilo ho to, a tak sa rozhodol, že poddaným pripraví príučku. Mal jednoduchý plán: do stredu hlavnej cesty umiestnil balvan, ktorý úplne zatarasil vstup do mesta. Z neďalekého úkrytu sledoval reakcie okoloidúcich.

Ako asi zareagujú? Spoja svoje sily, aby balvan odstránili? Alebo sa len znechutene zvrtnú na mieste a vrátia sa domov?

Keď kráľ sledoval, ako sa pred prekážkou otáčal človek za človekom, kopilo sa v ňom sklamanie. Len málokto sa vôbec pokúsil balvan odvaliť, a keď to nešlo, zakrátko sa vzdialil. Mnohí hlasno šomrali, preklínali kráľa aj osud alebo nariekali nad problémami, ktoré im balvan spôsobil, no žiaden z nich sa ich nepokúsil vyriešiť.

Po niekoľkých dňoch podišiel k balvanu osamelý sedliak, idúci do mesta. Nedal sa odstrašiť. Namiesto toho, aby sa vrátil, odkiaľ prišiel, s vypätím

všetkých síl sa snažil balvan odtlačiť. Vtom mu čosi zišlo na um: poponáhľal sa do neďalekého lesa a hľadal niečo, čím by si pomohol. Napokon sa vrátil s veľkou haluzou, z ktorej vystrúhal sochor. Podobral ním balvan a úspešne ho odvalil z cesty.

Našiel pod ním mešec zlatých mincí s odkazom od kráľa:

„Prekážky, ktoré nám stoja v ceste, sú našou cestou. Nezabudni, že každá prekážka nám prináša príležitosť na zlepšenie sa.“

Ako vyzerajú vaše prekážky?

Prejavujú sa fyzicky, teda svojou veľkosťou, vašou príslušnosťou k rase, vzdialenosťou, neschopnosťou, peniazmi?

Alebo skôr mentálne, teda strachom, neistotou, nedostatkom skúseností či predsudkami?

Možno vás ľudia neberú dosť vážne alebo si pripadáte pristaro, chýba vám podpora alebo zdroje, narádzate na obmedzujúce zákony či povinnosti, prípadne si kladiete falošné ciele a pochybujete o sebe.

Nech už ide o čokoľvek, nezbavíte sa toho. Ani my ostatní.

Rozumiem vám, ale...

Niet pochyb o tom, že všetky vyššie uvedené faktory sú skutočnými prekážkami.

Spomeňte si však na tých, ktorí sa s nimi úspešne porátali – prinízki športovci, krátkozrakí piloti, vizionári, ktorí predbehli svoju dobu, príslušníci takej či onakej rasy, tí, ktorých vyhodili zo školy, dyslektici, ľavobočkovia, imigranti, novodobí zbohatlíci, pedanti, veriaci, rojkovia alebo všetci, ktorí pochádzali z chudobných pomerov, či dokonca denne čelili ohrozeniu vlastného života.

Primnohí to vzdali, hŕstka z nich však vytrvala a k nepriazni osudu sa postavila ako k výzve. Robili, čo mohli, aby boli aspoň dvakrát takí dobrí ako ostatní. Tvrdsie trénovali, hľadali skratky a slabiny, rozoznali spojencov medzi cudzími a schytali zopár štuchancov. To všetko pre nich predstavovalo prekážku, ktorú museli využiť vo svoj prospech.

Čo tím dosiahli?

Každá z prekážok v sebe ukrývala príležitosť, ktorú využili a vďaka ktorej dokázali čosi výnimočné. Z ich príbehov si môžeme vziať príklad.

Či už máme problém nájsť si prácu, bojovať proti diskriminácii, dochádzajú nám prostriedky, nevieme sa vymaniť z nefunkčného vzťahu, súperime s agresívnym protivníkom, máme zamestnanca či študenta, ktorému nie a nie prehovoriť do duše, alebo čelíme tvorivému bloku, musíme mať istotu, že sa z toho napokon dostaneme. Od svojich predchodcov predsa vieme, že zo všetkých nepriaznivých okolností vieme vyťažiť niečo, čo nás posunie.

Všetky veľké víťazstvá – v politike, podnikaní, umení aj vo vzádaní – si vyžadujú riešenie nepríjemných ťažkostí prostredníctvom účinného kokteilu kreativity, sústredenia a odvahy. Ak ste si stanovili nejaký cieľ, nakoniec vás k nemu dovedú práve prekážky – vydláždia vám cestu tam, kam sa chcete dostať. Slovom Benjamina Franklina, „to, čo nás zraňuje, nás zároveň vedie“.

Väčšina prekážok, ktorým dnes čelíme, vychádza z nášho vnútra, nie zvonka. Od druhej svetovej vojny žijeme v azda najprosperujúcejšom období ľudských dejín – ohrozuje nás menej vojsk a smrteľných chorôb, pričom máme oveľa viac záchranných sietí. Napriek tomu sa svet málokedy krúti presne tak, ako chceme.

Dnes nečelíme vonkajším nepriateľom, ale svojmu vnútornému napätiu. Zhrýza nás frustrácia z práce, trápime sa pre nenaplnené očakávania, naučili sme sa prijímať bezmocnosť a navyše nami stále lomcujú rovnaké emócie, ktoré sú ľudstvu vlastné už od nepamäti: smútok, bolesť, strata.

Množstvo našich problémov pramení z prebytku, prudkých technologických zmien, nezdravého jedla či tradícií, ktoré nám kážu, ako máme žiť svoj život. Zleniveli sme, stali sme sa rozmazanými a bojujeme sa konfliktov. V obdobiach hojnosti ľudstvo vždy hojne zlenivie. Mnoho ľudí je presvedčených, že aj blahobyt môže byť v skutočnosti prekážkou.

Naša generácia potrebuje poznať spôsob, ako prekonávať prekážky a prosperovať v chaose, viac než kedykoľvek predtým. Taký, ktorý by nám pomohol prevrátiť problémy naruby a využiť ich ako plátno, na ktoré napokon namaľujeme svoje majstrovské diela. Tento flexibilný prístup môže využiť podnikateľ či umelec, dobyvateľ alebo tréner a pokojne sa naň môžete

spoločnosť, aj keď sa životom pretĺkate ako spisovateľ, mudrc alebo pracovitá matka malých futbalistov.

PREKONÁVANIE PREKÁŽOK

Stačí, ak tvoj dnešný úsudok je bezpečný a dnešný čin všeobecne osožný a ak dnešné zmýšľanie je spokojné so všetkým, čo stáva sa z vonkajších príčin.

— MARCUS AURELIUS

Pri prekonávaní prekážok je dôležité riadiť sa tromi podstatnými krokmi.

Najprv je potrebné uvedomiť si, ako sa dívame na špecifický problém, ktorý riešime – s akým postojom a prístupom sa k nemu stavíme. Potom uvažujeme o možnostiach, vďaka ktorým si dokážeme problém rozložiť na menšie časti. Z nich si vytvoríme príležitosti na svoj rast a napokon sa zameriavame na kultivovanie a udržiavanie vlastnej vôle, prostredníctvom ktorej zvládneme aj porážku či ťažkosť.

Ide o tri nezávislé, no vzájomne prepojené a podmieňujúce sa disciplíny: percepciu (vnímanie), akciu (schopnosť konať) a vôľu.

Je to jednoduchý proces (čo však opäť neznamená, že je zároveň ľahko zvládnuteľný).

Nahliadneme do dejín, biznisu a literatúry a pozrieme sa na ľudí, ktorí sa týmito krokmi riadili v minulosti. Ich cestu preskúmame zo všetkých uhlov pohľadu a naučíme sa, ako si proces prekonávania prekážok osvojiť a využiť jeho dômyselnosť. Zároveň objavíme spôsob, ako nájsť nové východiská zo situácií aj vtedy, keď sú všetky dvere pred nami zatvorené.

Príbehy tých, ktorí vo svojom živote uplatňujú tieto disciplíny, nás naučia, ako prekonávať bežné prekážky, ktoré ľuďom odjakživa bránia pohnúť sa vpred (lebo sa niekam nedokážeme dostať alebo sme niekde uviazli), pričom nám ukážu, ako uplatňovať tento všeobecný princíp v našich životoch. Prekážkam sa totiž nikto z nás nevyhne, a tak sa musíme naučiť prijímať ich s otvorenou náručou.

Možno sa pýtate, či to myslím vážne.

Veru myslím, pretože všetky prekážky, ktoré nám život postaví do cesty, sú tu na to, aby nás podrobili skúškam, podnietili nás k novým veciam a nakonon nás dovedli k víťazstvu.

Prekonávanie prekážok je našou cestou za ním.